

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים

רע"א 5124/24

לפני: כבוד השופט דוד מינץ
כבוד השופטת יעל וילנר
כבוד השופטת גילה כנפי-שטייניץ

המבקש: עו"ד אורן יעקבלביץ – הנאמן

נגד

המשיבים: 1. יוסף ואקנין
2. רמית חביב
3. הממונה על הליכי חדלות פירעון ושיקום כלכלי

בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי מרכז-
לוד (השופטת צ' גרדשטיין פפקין) מיום 9.6.2024 בתיק
פש"ר 6950-07-19

בשם המבקש: עו"ד גיל אפרתי; עו"ד שלי נחום

בשם משיבה 2: עו"ד יניב ליטבק אלפרן (וינדיצ'אנסקי)

בשם משיב 3: עו"ד חיים זקס

פסק-דין

השופט דוד מינץ:

בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (השופטת צ'
גרדשטיין פפקין) מיום 9.6.2024 בתיק פש"ר 6950-07-19 בה נפסק למבקש, נאמן בהליך
פשיטת רגל המתנהל בעניינו של משיב 1 (להלן: החייב), שכר טרחה גם עבור מימוש
חלקה של משיבה 2 (להלן: המשיבה), גרושתו של החייב, בדירתם המשותפת. הבקשה
נסובה על שיעור השכר שנפסק.

הרקע לבקשה

1. ביום 17.7.2019 ניתן צו כינוס בעניינו של החייב. לחייב ולמשיבה הייתה דירה בבעלות משותפת ברחוב קלויזנר 7/6 בבת ים (להלן: הדירה). ביום 2.2.2023 הדירה נמכרה על ידי המבקש מכוח תפקידו כנאמן על נכסי החייב, ומלוא התמורה בסך של 1,400,000 ש"ח שולמה על ידי הרוכש. ביום 10.10.2023 ביקש המבקש מבית המשפט לחייב את המשיבה לשאת בשכרו גם בשל מכירת חלקה בדירה, בשיעור של 6% מהסכום שנתקבל בידה מהמכירה בתוספת מע"מ, היינו בסך של 49,140 ש"ח. זאת, לטענתו, בהתאם ל"נוהג המקובל בפסיקת בתי המשפט", ובדומה לשיעור הקבוע בתקנות ההוצאה לפועל (שכר טרחת עורכי דין וכונסי נכסים) התשס"ב-2002 (להלן: תקנות ההוצאה לפועל).

2. בתשובה לבקשה טענה המשיבה כי על המבקש לקבל שכר טרחה בגין עבודתו רק מחלקו של החייב במימוש הדירה, ואין מקום כלל לחייבה לשאת בתשלום שכרו ולו באופן חלקי. עמדתה זו נסמכה, בין היתר, על "נוהל הכונס הרשמי והממונה על הליכי חדלות פירעון ושיקום כלכלי בעניין שכר טרחת בעלי תפקיד בהליכי כינוס, פירוק, הסדר תאגידי, וכן בהליכי פשיטת רגל, בהליכי הסדר יחידים, ובהליכי חדלות פירעון" מיום 7.10.2019 (להלן: הנוהל), בו נקבע בסעיף 12 כי "מקום בו מימש נאמן נכס, לא יזכה לשכר טרחה בגין כספי מימוש חלקו של שותף החייב בנכס (דוגמת בן או בת זוג) שהינם סולבנטיים". אמנם, סעיף 13 לנוהל קובע כי במקרים מסוימים ניתן לשקול פסיקת שכר טרחה כאמור בהתחשב בקשיי המימוש, אולם המשיבה לא הערימה כל קושי על מכירת הדירה.

3. נוכח עמדה זו, החליט המבקש על דרך "איפכא מסתברא" להעלות את דרישתו לסך השווה ל-10% מחלקה של המשיבה בתמורת המכירה. הוא טען בין היתר כי אף אם לא היה מדובר בהליך חדלות פירעון, המשיבה הייתה נדרשת לשאת בשכר טרחתו, וזאת מכוח כללי לשכת עורכי הדין (התעריף המינימלי המומלץ), התש"ס-2000 (להלן: כללי לשכת עורכי הדין); כי הנוהל אינו מחייב את בית המשפט; וכי הוראותיו שגויות ומעניקות שירותים משפטיים ללא תמורה דווקא לצדדים הסולבנטיים וחסרי תום הלב, ועל כן יש לתקנו. אך גם בכך לא הסתפק המבקש ולאחר קבלת עמדת כונס הנכסים הרשמי (להלן: הכנ"ר) שתמך בבקשתו המקורית, הוא טען כי יש לפסוק לטובתו שכר טרחה גבוה אף יותר. כך נטען כי אין מניעה לפסוק את שכרו בהסתמך על תקנה 8 לתקנות החברות (כללים בדבר מינוי כונסי נכסים ומפרקים ושכרם), התשמ"א-1981 (להלן: תקנות השכר), הקובעת שיעורי שכר טרחה גבוהים יותר מאלה שהתבקשו על ידו,

שעליהם יש להוסיף גם תוספת "מאמץ מיוחד" בשיעור של 25% מהתמורה שנתקבלה בידיה של המשיבה בשל הקשיים שהיא הציבה לפניו בדרכו בעת מימוש הדירה.

4. בתחילת הכרעתו ציין בית המשפט המחוזי את החשיבות והמשקל שיש לתת לעמדת הכנ"ר בעניין קביעת שכר בעל תפקיד בהליך חדלות פירעון. בהמשך צוין כי אין מחלוקת שהמקור הנורמטיבי לחיוב שותף כשיר פירעון (להלן: השותף הסולבנטי או השותף) לשאת בשכר בעל התפקיד הוא אחד משניים – תקנות השכר או כללי לשכת עורכי הדין. צוין כי לפי תקנות השכר, אין מקום לפסוק לנאמן שכר מתוך חלקו של השותף, מפני שהשכר הנפסק בתקנות הוא מתוך "תקבולי המימוש" כהגדרתם בתקנות, היינו מהתקבולים הנכנסים לקופת הכינוס והמיועדים לחלוקה בין הנושים. חרף האמור, נפסק לא אחת כי במקום שבו הוערמו קשיים משמעותיים על המימוש, יש לפסוק לנאמן שכר מתאים שיושת גם על השותף הסולבנטי. אלא שבמקרה זה, לא ניתן לומר כי המשיבה הערימה קשיים מיוחדים. אמנם ניתנו לה מספר ארכות נוכח בקשתה לפדות את הדירה, ואף ניתנו התראות נוכח ניסיונה לדחות את מועד המימוש, אך לא מדובר בהערמת קשיים מהותיים. עוד נקבע כי נתון רלוונטי נוסף הוא העובדה שהמבקש ביצע את תפקידו נאמנה וביצע התמחרות שהביאה למיקסום שווי הנכס, וכי כבר נפסק שיש מקום לפצות את בעל התפקיד בשכר טרחה מתאים מקום שבו הוא השביח את הנכס והביא יתרונות כספיים לקופה. בכל הנוגע לכללי לשכת עורכי הדין, צוין כי החלופות השונות הרלוונטיות בהם – "תביעה שנושאה אינו ניתן להערכה בכסף" ו"תביעה לפירוק שיתוף במקרקעין" – מביאות לשכר טרחה בסך של כ-6,000 ש"ח ו-21,000 ש"ח, בהתאמה. זאת בעוד שלפי תקנות השכר מדובר בשכר בסך של כ-60,000 ש"ח לפי חישובי המבקש. לכן בסופו של דבר, מתוך רצון להביא לאיזון בין השיקולים השונים, חייב בית המשפט את המשיבה על פי כללי לשכת עורכי הדין בהתבסס על החלופה של "תביעה לפירוק שיתוף במקרקעין", לשאת בשכר בשיעור 3% מתוך כספי התמורה שנתקבל בידיה, היינו סך של 21,000 ש"ח בצירוף מע"מ, בתוספת מחצית הוצאות הכינוס (פרסום, שמאות וכיו"ב).

5. המבקש יצא חוצץ נגד החלטת בית המשפט המחוזי. לטענתו, פסיקת בתי המשפט השונים אינה תומכת בהחלטת בית המשפט המחוזי במקרה זה, וההלכה כיום היא כי ללא קשר לקשיים שמערים השותף על בעל התפקיד, עליו לשאת בשכר טרחתו. כמו כן עמד המבקש על החלופות העיקריות הרלוונטיות לצורך קביעת שכר טרחה בנסיבות כבענייננו: תקנות השכר (הקובעות מדרגות שכר של 1% עד 20% מתקבולי המימוש); תקנות ההוצאה לפועל (הקובעות מדרגות שכר של 6% עד 8% לבעל תפקיד

בהליך של מימוש משכנתא); תקנות בתי המשפט לענייני משפחה (סדרי דין), התשפ"א-2020 (הקובעות שכר בשיעור של 4% מתקבולי מימוש נכס שנמכר; להלן: תקנות בתי המשפט לענייני משפחה); כללי לשכת עורכי הדין (הקובעים שכר בשיעור של 3% משווי חלקו של הלקוח בייצוג בתביעה לפירוק שיתוף במקרקעין); והדין הכללי ("הפסיקה הכללית הנוהגת" לפיה נהוג לפסוק שכר טרחה בשיעור של 6%-10% מהתמורה). בהמשך לכך טען המבקש כי אף אחת מהחלופות המעוגנות בהוראות חוק אינה מתאימה למצב שבו מדובר בשכר טרחה של בעל תפקיד בגין מימוש נכס של שותף סולבנטי, ועל כן יש לקבוע את השכר על פי הפסיקה הכללית הנוהגת. בהתייחס למקרה זה נטען כי בשים לב למאמציו, להשקעתו ולתועלת שצמחה מפעילותו, יש לפסוק לו שכר בשיעור של 10% מחלקה של המשיבה בתמורת הדירה.

6. המשיבה טענה מנגד כי היא שיתפה פעולה עם המבקש לאורך כל הדרך והסיבה שלא יכלה בסופו של יום לרכוש את חלקו של החייב בדירה, היא רק מפני שהבנק ממנו ביקשה ליטול הלוואה מובטחת במשכנתא, לא אישר לה את ההלוואה בשל מצבה הכלכלי. כל עיכוב שהיה בהליך, לא היה אפוא בעטייה, אלא, אם בכלל, בשל בא-כוחה הקודם אשר לא שיתף אותה במה שמתרחש בהליך, או באשמתו של המבקש אשר ניסה להפחידה. בכל מקרה, משעה שנקבע כי היא לא הערימה קשיים משמעותיים במימוש הדירה, לא היה מקום לחייבה בתשלום שכר טרחה למבקש. לגופו של עניין, נטען כי אין למבקש זכות על פי דין, כמו גם על פי הנוהל, לבקש שכר טרחה נוסף. יש גם להבחין בין הליך המימוש שנקט על ידי המבקש במקרה זה לבין הליכי מימוש המתנהלים בבתי משפט אזרחיים שאינם בתי משפט של חדלות פירעון או בלשכות ההוצאה לפועל, שם אכן בעלי התפקיד זכאים לשכר טרחה, ולו בשל הקשיים שהם נתקלים בהם לא פעם. בכל מקרה, מימוש הנכס כולו נעשה במקרה זה בהליך פשיטת הרגל של החייב והמבקש אינו זכאי לכפל שכר.

7. הכנ"ר החזיק אחר הנוהל וטען כי בהיעדר הסדר תחיקתי העוסק בשכר טרחה עבור מימוש חלקו של השותף הסולבנטי, נוהגים בתי המשפט לפסוק לבעל התפקיד שכר טרחה על דרך ההיקש ממנגנוני קביעת השכר למיניהם, כאשר הנוהל משקף נוהג זה. הכנ"ר הוסיף כי אמנם המלצתו המקורית במקרה דנן לא אומצה על ידי בית המשפט המחוזי, אולם החלטתו ניתנה כדין ואין מקום להתערב בה. בכל מקרה, פסיקת שכר הטרחה נטועה בעובדות המקרה הפרטני ואינה מעוררת שאלה עקרונית המצדיקה מתן רשות ערעור.

8. כמה מילות הקדמה. ראשית, נקודת המוצא היא כפי שאמרתי בע"א 3410/22 אבי אזולאי, כלכלן בתפקידו כנאמן לחברת החייבים נ' עו"ד יעקב אמסטר – בתפקידו כמנהל מיוחד לנכסי החייב (21.7.2022), כי "לערכאה הדיונית מסור שיקול דעת רחב בהחלטות שעניינן בקביעת שכר טרחה לבעל תפקיד, והתערבות ערכאת הערעור בהחלטות מסוג זה תיעשה במקרים חריגים בלבד" (שם, פסקה 12; ראו גם: ע"א 1468/22 הרן נ' עו"ד ישראל בכר – בתפקידו כנאמן על נכסי המעוררת, פסקה 9 (13.6.2022) (להלן: עניין הרן); ע"א 5810/17 ניסנוב נ' עו"ד אורן הראל – המנהל המיוחד, פסקה 5 (20.6.2019)). הואיל ומקרה זה אינו נכנס לגדרם של המקרים החריגים, ניתן היה לסיים את הדיון בשלב זה ולברך על המוגמר. זאת בפרט מקום בו בית המשפט לקח בחשבון את מכלול השיקולים, מצא איזון נאות ביניהם והחליט אשר החליט בנושא המצוי בגרעין סמכותו. עם זאת, נוכח חשיבות הסוגייה בכללותה, ראיתי ליתן רשות ערעור מכוח הסמכות הנתונה בתקנה 149(2)(ב) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018, תוך שיובהר כי כל מה שייאמר להלן, ייאמר מעבר לד' אמותיו של מקרה זה. על כן ייקרא אפוא המבקש מעתה להלן: המערער.

9. שנית, חשיבות רבה טמונה בכך שבהליך חדלות פירעון, בעלי התפקיד שמונו על ידי בית המשפט יקבלו את שכרם הראוי ויתוגמלו כהלכה על מאמציהם. לאחרונה אמרתי בעניין זה את הדברים הבאים בע"א 4842/23 חברת אבי אלקיים בע"מ נ' הממונה על חדלות פירעון (28.11.2024) (להלן: עניין אלקיים):

"הוצאות ניהול ההליך, ובכלל זה שכר טרחת בעלי התפקיד (לשם הנוחות, אלו ואלו יכוננו יחדיו להלן: הוצאות ניהול ההליך) הן הוצאות הכרחיות לצורך קיום הליך חדלות הפירעון. לא בכדי הן זוכות מעצם טבען לעדיפות נשייתית; ולא בכדי ניתנת בחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ח-2018 קדימות ל'הוצאות הליכי חדלות פירעון', ובכלל זה שכר הנאמן, על פני חובות בדין קדימה (סעיפים 231 ו-233 לחוק חדלות פירעון; וראו בקשר למעמדן של הוצאות ההליך בהליכי פירוק חברות בדין הישן: סעיף 354(ד) לפקודת החברות [נוסח חדש], התשמ"ג-1983; צפורה כהן פירוק חברות כרך ב 740-733 (מהדורה שנייה, 2016)). הנחת היסוד היא כי דירוגן הגבוה של הוצאות ניהול ההליך בסדר הפירעון, הוא אך מתבקש והכרחי, והוא נועד להבטיח כי תשלומים אלה – הן שכר טרחת בעל התפקיד אשר מוטל עליו לפעול בשקידה ראויה למילוי תפקידיו; והן הוצאות ההליך ההכרחיות והדרושות לצורך ניהולו – אכן ישולמו כסדרן ובמועד שנקבע לתשלומן (ראו גם: דברי ההסבר

להצעת חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ו-
2016, ה"ח הממשלה 1027, עמ' 718" (שם, פסקה 1
לחוות דעת).

10. שלישית, כפי שהצביע בית המשפט המחוזי, יש לתת משקל משמעותי לעמדת הכנ"ר (כיום הממונה על הליכי חדלות פירעון ושיקום כלכלי) בסוגיית פסיקת שכרם של בעלי התפקיד. תקנה 6(ג) לתקנות השכר קובעת כי הכנ"ר הוא המשיב בבקשת בעל התפקיד לפסיקת שכרו והוא רשאי לחוות את דעתו ולייעץ לבית המשפט בעניין, ויש טעם של ממש בקביעה זו. שכן הכנ"ר הוא גורם מקצועי ואובייקטיבי נטול פניות ואינטרסים, העומד לצדו של בית המשפט, ובעל ראיית רוחב (רע"א 4964/24 תמרי נ' עו"ד אורן הראל, פסקה 15 (25.11.2024); רע"א 7239/21 א.כ.א הולדינגס לימיטד נ' הראל, פסקה 11 (23.11.2021); ע"א 3791/15 סינרגי כבלים בע"מ נ' עו"ד ארז חבר, פסקה 13 (19.4.2016)).

בשים לב לעקרונות שפורטו, נפנה לדיון לגופו של עניין.

11. שכרו של בעל תפקיד בהליך פשיטת רגל נקבע לפי תקנות השכר. תקנות אלו חלות גם לגבי הליכים המתנהלים לפי חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ח-2018, מכוח סעיף 378 שבו. בעניין חייב יחיד תקנות השכר אף אומצו מפורשות בתקנות 106 ד ו-106ה לתקנות חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ט-2019. על המסלולים השונים לפסיקת שכר טרחה לבעל תפקיד הקבועים בתקנות השכר, אמרתי במסגרת עניין הרן את הדברים הבאים:

"תקנות השכר נועדו לאפשר לבית המשפט לפסוק שכר ראוי בעד פועלו של בעל תפקיד בהליכי חדלות פירעון [...] התקנות קובעות שני מסלולים ובתוכם שלוש דרכים לחישוב שכר טרחה של בעל תפקיד בהליכי חדלות פירעון. במסלול הראשון השכר נקבע כנגזרת מאופי פעולותיו של בעל התפקיד בעוד שבמסלול השני נגזר שכר הטרחה מתוצאת פעולותיו בהתייחס לסכום הנשייה שחולק בפועל [...]. כך, על פי המסלול הראשון, שכר טרחה מורכב מ'שכר ניהול' (תקנה 7) אשר נקבע כאחוז מתקבולי הכנסה שהתקבלו בידי בעל התפקיד בתקופת עבודתו; ומ'שכר מימוש' (תקנה 8) אשר נקבע באחוזים מתקבולי המימוש. לחלופין, המסלול השני האפשרי לחישוב שכר טרחה הוא בדרך של 'שכר חלוקה' (תקנה 8א) כאשר השכר נקבע באחוזים מתוך סכום הנשייה שחולק בפועל לנושים. [...] לגבי כל אחת מהדרכים האמורות, מפרטות התקנות טבלה עם 'מדרגות שכר'

שונות המתאימות לה. בכל אחד מהמסלולים, מבקשות התקנות לעודד את בעל התפקיד להשקיע מאמצים ולהצליח בתפקידו באופן שיביא למקסום התמורה לנושים.

[...]

ככלל, הבחירה בין המסלולים השונים מצויה בידי בעל התפקיד עצמו, אך היא נתונה לפיקוח בית המשפט [...]. בבסיס מתן אפשרות בחירה לבעל התפקיד בין מסלולי השכר השונים, עומדת התכלית לעודד בעלי תפקיד לפעול לחלוקה בשיעור גבוה לכל הנושים [...]. אכן, מטבע הדברים ניתן להניח כי בעל התפקיד יבקש ששכר טרחתו ייפסק לפי המסלול שמעניק לו את השכר הגבוה ביותר. עם זאת, לבית המשפט נתון שיקול הדעת להכריע אם מדובר בשכר הטרחה המתאים וההוגן לנסיבות המקרה הקונקרטי" (שם, פסקאות 10-12).

12. בית המשפט יכול לחרוג ממדרגות השכר שנקבעו בתקנות השכר ולתגמל בעל תפקיד על מאמץ חריג ומיוחד (תקנות 7(א), 8(ב), 8א(ב), 11(ב) ו-13(א) לתקנות; וראו בעניין הרן, פסקאות 13-14). במקרים חריגים בהם פעולות בעל התפקיד אינן נכנסות לגדרן של התקנות, בית המשפט יכול גם להיעזר בכלי עזר אחרים (עניין אלקיים, פסקה 38 לחוות דעתו של השופט ע' גרוסקופף; רע"א 9276/16 מניף שידותים פיננסיים בע"מ נ' עו"ד פיני יניב, כונס נכסים (15.12.2016)). אך יהיה מסלול פסיקת השכר מכוח תקנות השכר אשר יהיה, המכנה המשותף לכל המסלולים הינו, כי בעל התפקיד זכאי לשכר ביחס לפעולות המניבות תקבולים לקופת הנשייה והמשליכות על היקף נכסיה, כאשר שכרו ישולם מתוך קופת הנשייה (וראו בעניין זה: רע"א 8038/20 ב.ד.ן. יזמות והשקעות בע"מ נ' חיים ומשה מנגד בע"מ (בפירוק), פסקה 35 (26.1.2021); ע"א 4486/14 עו"ד עופר שפירא, כונס נכסים נ' עו"ד אמיר בר טוב ועו"ד יעקב אמסטר, בתפקידים כנאמנים לנידר חברה לבניין ופיתוח בע"מ, פסקה 15 (24.6.2015)).

13. ברם, בכל הנוגע למכירת חלקו של שותף סולבנטי בנכס, אין חולק כי הדבר אינו מניב באופן ישיר תקבולים לקופת הנשייה של השותף החייב אשר ממנה ייפרעו חובותיו. מכירת אותו חלק אמנם מאפשרת את מכירת חלקו של החייב בנכס המשותף, אך אין מחלוקת שהתקבולים המתקבלים ממנה שייכים לשותף הסולבנטי ואינם מוזרמים לקופת הנשייה. ממילא גם אין מחלוקת שאין לחייב את הקופה לשאת בשכר בעל התפקיד במכירת חלקו של השותף הסולבנטי. מכאן אפוא, כפי שטענו הצדדים ובצדק, שהוראות תקנות השכר אינן חלות על פסיקת שכר לבעל תפקיד בגין מכירת חלקו של השותף.

14. שעה שתקנות השכר אינן רלוונטיות, נשאלת השאלה האם קיים מנגנון מתאים אחר לפסיקת שכרו של בעל התפקיד. ויודגש, הלכה למעשה, למרות שמדובר במימוש נכס אחד, יש להתבונן על הדברים כשני הליכים נפרדים המתממשים – תרתי משמע – בעת ובעונה אחת. הליך אחד הוא הליך חדלות הפירעון במסגרתו בעל התפקיד מממש את נכסי החייב בשמו; והליך אחר הוא מימוש חלקו של השותף, הנצרך כדי לממש את חלקו של החייב. שכרו של בעל התפקיד הפועל בשם החייב משולם מתוך קופת הנשייה על פי תקנות השכר. לעומת זאת, שכרו של בעל התפקיד המממש את חלקו של השותף משולם, אם בכלל, על פי מתווה דיוני אחר. אין הליך אחד מוציא את ידו של זולתו.

15. לא היה חולק בין הצדדים, כי אין כל מקור חקיקתי אחר העוסק באופן מפורש וישיר בפסיקת שכר טרחה לבעל תפקיד בהליך זה. על אף האמור, אין פירוש הדבר כי נאמן הפועל למימוש חלקו של שותף סולבנטי – דבר המתרחש יום ביומו בהליכי חדלות פירעון – לא זכאי לקבל תמורה בגין פועלו. מבחינה מהותית, הליך מעין זה אינו שונה מכל הליך אחר במסגרתו מימוש נכס בבעלות משותפת נעשה בכפייה ובניגוד לרצונו של מי מהשותפים. גם במקרים מעין אלו לא מן הנמנע שבעל הדין הנכפה יחויב לשאת בשכרו של בעל התפקיד שפועל למימוש הנכס, כאשר השכר ייגזר מתוך כספי המימוש שיתקבלו אף בגין חלקו. אין אפוא הצדקה לשלול מבעל תפקיד שמונה על ידי בית המשפט של חדלות פירעון את האפשרות לקבל שכר ראוי בגין פועלו. כך גם סבור הכנ"ר, הן בתשובתו והן בנוהל שגובש על ידו, וכאמור יש ליתן משקל משמעותי לעמדתו.

16. עם זאת, גם לא ניתן לומר שבכל מקרה יהיה מקום לפסוק שכר לבעל התפקיד, והדבר תלוי בנסיבות העניין ובפעולות השונות שביצע במסגרת מימוש הנכס. במקרים שבהם בית המשפט יגיע לכלל מסקנה כי יש מקום לחייב את השותף בשכר טרחת בעל התפקיד, הכלל הוא כי שיעור השכר שייפסק ייגזר משיעור השכר הקבוע במסלולי הדין הדומים ביותר לנסיבות הספציפיות של המקרה (כגון במקרה זה שימוש בתקנה 36(ב) לתקנות בתי המשפט לענייני משפחה). זאת גם בשים לב לשכר המשולם בדרך כלל בעסקאות מקרקעין מושא הליך המכירה – בין מרצון ובין מתוך כפייה. כבוא בית המשפט להכריע בעניין עצם החיוב ושיעורו, עליו להביא בחשבון בין היתר את השיקולים והנתונים הבאים:

(א) המאמץ שהשקיע בעל התפקיד במימוש הנכס והקשיים שניצבו לפניו.

(ב) השאת רווח לשותף הסולבנטי בגין מכירת הנכס.

(ג) מידת התנגדותו של השותף למכירת הנכס והקשיים שהערים על הליך המימוש. אמנם, לא כל התנגדות מטעם השותף תגרור אחריה תשלום שכר לבעל התפקיד, שכן התנגדות לפירוק שיתוף בנכס או למימוש נכס, הנטענת בתום לב תוך רצון לשמור על אינטרס אישי, הינה לגיטימית ואין "להעניש" בעל דין רק בשל כך. מנגד, כאשר מדובר בהתנגדות המערימה קשיים ממשיים על ניהול ההליך, הדבר עשוי להצדיק השתתפות הוצאות גם על השותף הסולבנטי.

(ד) ייצוג השותף הסולבנטי על ידי עורך דין. העובדה שהשותף יוצג על ידי עורך דין ונשא בשכר טרחתו בעלת משקל משמעותי בקביעת שכר הטרחה שישולם לבעל התפקיד. על כן במסגרת זו יהיה מקום להתחשב בסכום שכר הטרחה ששילם השותף לעורך דינו.

(ה) חלקו של השותף בנכס.

(ו) עמדתו של הכנ"ר (או של הממונה על חדלות פירעון).

מובן כי אין המדובר ברשימה סגורה, ובית המשפט רשאי להביא בחשבון שיקולים נוספים רלוונטיים על פי שיקול דעתו וחכמתו, כאשר בכל מקרה אין מקום לחייב את השותף בתשלום שכר טרחה העולה על הסכום שהיה משלם אילו המימוש היה נעשה מחוץ לכותלי הליך חדלות הפירעון.

17. לצד האמור, ועל מנת לוודא שציפיותיהם של הצדדים כולם מתואמות ושבעל התפקיד יידע לכלכל את צעדיו מראש, דרך המלך היא שעובר לנקיטת הליך מימוש מעין זה, הוא יפנה לבית המשפט בבקשה למתן אישור עקרוני לחיוב השותף בתשלום שכר טרחה (והשוו: ע"א 5264/23 מאיו נ' יעקביאן, פסקה 45 (11.12.2024)). אם כי אין להוציא מכלל אפשרות פסיקת שכר גם כאשר הדבר לא נעשה.

18. ומן הכלל אל הפרט: במקרה זה, בית המשפט המחוזי שקל כאמור את מכלול הנסיבות וראה לנכון לפסוק למערער את שכרו בגין מימוש חלקה של המשיבה כפי שפורט לעיל. בכך אפוא לא נפלה כל טעות, ודאי לא כזו המצדיקה התערבות ערכאת הערעור בהחלטה. אדרבה, יש יסוד לסברה כי בנסיבות העניין המערער לא קופח כלל בשיעור שכר הטרחה שנפסק לו.

אציע אפוא לחברותיי לדחות את הערעור ולחייב את המערער לשאת בהוצאות
המשיבה בסך של 15,000 ש"ח.

דוד מינץ
שופט

השופטת יעל וילנר:

אני מסכימה.

יעל וילנר
שופטת

השופטת גילה כנפי-שטייניץ:

אני מסכימה.

גילה כנפי-שטייניץ
שופטת

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט דוד מינץ.

ניתן היום, ז' סיוון תשפ"ה (03 יוני 2025).

גילה כנפי-שטייניץ
שופטת

יעל וילנר
שופטת

דוד מינץ
שופט